

Funktionshindrades situation på arbetsmarknaden

2004

AM0503

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Arbetsmiljö

A.3 Statistikprodukten ingår inte i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)

Adress: 11399 Stockholm

Kontaktperson: Lennart Ålund

Telefon: 08-5860 6000 (vx)

Telefax: 08-5860 6508

E-post: lennart.alund@ams.amv.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Postadress: Box 24 300

104 51 Stockholm

Gatuadress: Karlavägen 100

Kontaktperson1: Gunilla Ljunggren

Telefon: 08-50694584

Telefax: 08-50694812

E-post: gunilla.ljunggren@scb.se

Kontaktperson2: Marie-Louise Jädert Rafstedt

Telefon: 08-50694239

Telefax: 08-50694812

E-post: marie-louise.jadert@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger ej.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204).

På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Uppgifterna är skyddade enligt 9 kap 4§ sekretesslagen (SFS 1980:100). Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut. Ingen gallring av data på magnetband har skett sedan undersökningarna startade.

A.9 EU-reglering

Statistiken regleras ej av EU

A.10 Syfte och historik

Undersökningens syfte är att kartlägga funktionshindrades situation på arbetsmarknaden och har genomförts 5 gånger. Den första undersökningen 1996 var en pilotundersökning, därefter har den permanentats och genomförs vartannat år sedan år 1998. Undersökningen har således genomförts 1996, 1998, 2000, 2002 och 2004.

A.11 Statistikanvändning

Användare är Arbetsmarknadsstyrelsen, Näringsdepartementet, Handikappombudsmannen, olika handikapporganisationer och forskarorganisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Undersökningen har utformats som en tilläggsundersökning till SCB:s ordinarie Arbetskraftsundersökning (AKU) och genomförs under oktober, november och december vartannat år. Tilläggsundersökningen innehåller frågor om funktionshinder, nedsatt arbetsförmåga, behov av anpassning av arbetsförhållandena och diskriminering. Samtliga frågor ställs efter avslutad AKU-intervju. Genom kopplingen till AKU finns denna undersökningens alla variabler tillgängliga för att på olika sätt kunna beskriva funktionshindrades situation på arbetsmarknaden. Totalt ingick ca 37 000 personer i urvalet år 2004. Bortfallet utgörs dels av AKU:s eget bortfall och dels av bortfall i tilläggsundersökningen. Antalet svarande i tilläggsundersökningen var 2004 29 816 personer. Det totala bortfallet var 7 488 personer varav 832 personer i tilläggsundersökningen om funktionshinder. För närmare beskrivning av AKU-urvalet se beskrivningen av AKU undersökningen. Det slutliga observationsregistret som beräkningarna i rapporten grundar sig på är ett SAS-dataset med beteckningen TABDATA4.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga ändringar är planerade för närvarande. En genomgång sker dock inför varje ny undersökning.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Undersökningen genomförs av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

Undersökningen syftar till att kartlägga funktionshindrades situation på arbetsmarknaden. De variabler som omfattas av undersökningen är:

- om man tillhör gruppen med funktionshinder
- vilket/vilka funktionshinder man har och, om man har flera, vilket som är det huvudsakliga
- om funktionshindret/funktionshindren medför nedsatt arbetsförmåga

Dessutom för dem med nedsatt arbetsförmåga som är sysselsatta

- om man p.g.a. funktionshindret/hindren har behov av hjälpmedel för att kunna utföra sitt arbete
- om man har fått arbetsplatsen anpassad efter behoven

Dessutom för dem med nedsatt arbetsförmåga som inte är sysselsatta

- om man skulle kunna arbeta om vissa behov/krav uppfylls (frågorna är hypotetiska och utgör alltså inte ensamma svar på frågan om potentiell arbetskraft)

Undersökningen är en urvalsundersökning vars huvudsyfte är att kartlägga funktionshindrades situation på arbetsmarknaden. Den ger även information om hur många som har funktionshinder, vilken typ av funktionshinder de har samt, om de har flera, vilket de räknar som sitt huvudsakliga. Frågor om funktionshindret medför en nedsatt arbetsförmåga eller ej ingår. Dessutom ställs frågor om eventuella behov av anpassning av arbetsförhållandena. Slutligen ges frågor om diskriminering på grund av funktionshindret.

Undersökningen har genomförts vartannat år sedan 1996 som tillägg till AKU. De i AKU insamlade uppgifterna utnyttjas som bakgrundsinformation för att särredovisa olika grupper i arbetslivet.

Definitionen av funktionshinder baserar sig på FN:s standardregler. Denna definition har konkretiserats av Handikappombudsmannen (HO). Undersökningen har genomförts med samma definition av funktionshinder sedan starten 1996.

Varje år har nya frågor lagts till i undersökningen för att kunna ge svar på olika områden. År 2004 har större delen av de frågor som gavs 2002 behållits. En av frågorna om diskriminering har emellertid ersatts av en ny om arbetslöshet. Dessutom får nu samtliga funktionshindrade, som varit sysselsatta någon gång under de senaste fem åren, frågorna om diskriminering. År 2002 gällde det endast dem som bedömt att de hade nedsatt arbetsförmåga.

Fr.o.m. 1998 års undersökning redovisas yrke efter Standard för svensk yrkesklassificering.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Funktionshindrade i befolkningen.

1.1.1 Objekt och population

Samtliga individer (16-64 år) som är folkbokförda inom landet, cirka 5,7 milj.

1.1.2 Variabler

Kön: bakgrundsvariabel från RTB

Ålder: bakgrundsvariabel från RTB

Utbildning: bakgrundsvariabel från AKU

Bostadsregion: bakgrundsvariabel från AKU

Sysselsatt/ej sysselsatt: bakgrundsvariabel från AKU

Arbetslös: bakgrundsvariabel från AKU

Heltid/deltidsarbete: bakgrundsvariabel från AKU

Fast/tidsbegränsat anställd: bakgrundsvariabel från AKU

Anställd/företagare: bakgrundsvariabel från AKU

Sektor: bakgrundsvariabel från AKU

Yrke: bakgrundsvariabel från AKU

Funktionshinder

Funktionshindrets art

Huvudsakligt funktionshinder

Medför funktionshindret en nedsatt arbetsförmåga

Behov av åtgärder på arbetsplatsen och om dessa genomförts

Åtgärder som skulle göra det möjligt att arbeta för de utanför arbetskraften.

Diskriminering pga. funktionshinder vid tillsättande av tjänster, avancemang, lönesättning, utbildning, uppsägning/avskedande, mobbning/trakasserier eller kränkande behandling pga. funktionshindret.

1.1.3 Statistiska mått

Procent, uppräknade tal.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Kön, ålder, funktionshinder, nedsatt arbetsförmåga, funktionshindrade totalt, funktionshindrade med/utan nedsatt arbetsförmåga, ej funktionshindrade, befolkningen totalt, andel av befolkningen, utbildningsnivå, sysselsatt/ej sysselsatt, i arbetskraften.

1.1.5 Referenstider

Situationen vid intervjutillfället under fjärde kvartalet 2004

1.2 Fullständighet

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

En osäkerhetskälla för undersökningen är att den är baserad på urval. Som alltid för urvalsstatistik beror statistikuppgiftens osäkerhet av den aktuella redovisningsgruppens storlek.

2.2 Osäkerhetskällor

Förutom urvalsosäkerheten påverkas tillförlitligheten i undersökningen bland annat av frågemetoden och hur intervjupersonerna tolkar frågorna.

2.2.1 Urval

I AKU intervjuades fjärde kvartalet 2004 ett representativt urval om c:a 49 000 personer. Urvalet drogs från Registret över totala befolkningen (RTB) och i gruppen 15-74 år. Urvalet är ett roterande urval där varje urvalsperson deltar vid åtta tillfällen under en tvåårsperiod. Urvalsrotationen innebär att 7/8 av urvalet intervjuas igen ett kvartal senare och att 1/8 byts ut mot nya personer. Urvalet till tillägget om funktionshinder har skett i gruppen 16-64 år.

Undersökningen om funktionshindrades situation på arbetsmarknaden utnyttjade sex åttodelar av AKU:s urval under de tre månader som undersökningen

genomfördes. För 2004 års undersökning uppgick urvalet till funktionshinderundersökningen till 37 304 personer.

2.2.2 Ramtäckning

Uppdatering av AKU:s urval sker ca 3 veckor före den aktuella mät månaden med avseende på flyttningar, dödsfall och civilstånds- och medborgarskapsförändringar. Förändringar som sker mellan uppdateringen och intervjutillfället kan leda till övertäckning (dödsfall eller flyttning). Undertäckningen utgörs av de personer som blivit folkbokförda i Sverige mellan urvalsdragningen och undersökningstillfället.

2.2.3 Mätning

Undersökningen har genomförts sedan 1996 som en tilläggsundersökning till ett delurval av AKU. Undersökningen genomförs fjärde kvartalet vartannat år. Datainsamlingen för undersökningen om funktionshindrades situation på arbetsmarknaden påbörjas i direkt anslutning till telefonintervjun i AKU. Efter det att den ordinarie AKU-intervjun avslutats ställs – till samtliga som ingår i urvalet till undersökningen om funktionshindrades situation på arbetsmarknaden – frågan om man, utifrån den definition som ges i undersökningen, tillhör gruppen funktionshindrade. De som svarade ”Ja” på den frågan fick ytterligare frågor. Tilläggsundersökningen tog c:a 5 minuter.

Till en del av de personer som enligt AKU klassades som ej tillhörande arbetskraften (boende på institution, utomlands mm.) ställdes inte tilläggsfrågorna direkt i samband med AKU-intervjun. I stället kompletterades med en separat intervju under april 2005.

2.2.4 Svartsbortfall

Bortfallet i tilläggsundersökningen om de funktionshindrades situation på arbetsmarknaden uppstod vid två tillfällen.

1) Det första tillfället var under AKU-intervjun. De individer som inte kunde/ville delta i AKU fick inte heller tilläggsfrågorna. De blev därmed bortfall både i AKU och i tilläggsundersökningen. Detta bortfall uppgick till 17,8 procent av tilläggsundersökningens urval om 37 304 individer.

2) Det andra tillfället gäller tillägget om funktionshinder. Det gäller de personer som deltagit i AKU, men som inte ville, eller kunde, delta i tilläggsundersökningen (vägran, språksvårigheter, övrigt). Detta bortfall uppgick till 2,7 procent.

Bortfallet har ökat något under de år tilläggsundersökningen genomförts. Ökningen beror främst på ett ökat bortfall i AKU, medan bortfallets storlek i funktionshindertillägget varit i stort sett oförändrat sedan 1998.

Bortfallet i 2004 års undersökning var:

Urval till undersökningen om funktionshinder	30 304
Bortfall i undersökningen om funktionshinder	7 488
varav bortfall i AKU	6 656
varav bortfall i funktionshindertillägget	832
Svar i undersökningen om funktionshinder	29 816
varav JA (funktionshinder)	5 160
varav NEJ (ej funktionshinder)	24 656

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna i tilläggsfrågorna samlas in via datoriserade intervjuer, varvid maskinell granskning sker.

2.2.6 Modellantaganden

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

I samtliga tabeller redovisas osäkerhetsmått för skattningarna. Detta sker med 95-procentiga konfidensintervall.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs vart annat år sedan 1996.

3.2 Framställningstid

En rapport grundad på data i undersökningen publiceras omkring ett halvår efter det att undersökningen slutförts. Detta sker dels i en tryckt rapport i serien Information om utbildning och arbetsmarknad, dels på webben.

3.3 Punktlighet

Resultaten från undersökningen skall enligt avtal publiceras ett halvår efter avslutad undersökning. För undersökningen fjärde kvartalet 2004 publicerades rapporten försenad i september månad 2005.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Jämförbarhet över tiden

Undersökningen har genomförts med samma metodik och definition sedan 1996. 1996 års undersökning var en pilotundersökning.

Varje år har nya frågor lagts till i undersökningen för att kunna ge svar på olika områden. År 2004 har större delen av de frågor som gavs 2002 behållits. En av frågorna om diskriminering har emellertid ersatts av en ny om arbetslöshet. Dessutom får nu samtliga funktionshindrade, som varit sysselsatta någon gång under de senaste fem åren, frågorna om diskriminering. År 2002 gällde det endast dem som bedömt att de hade nedsatt arbetsförmåga.

Fr.o.m. 1998 års undersökning redovisas yrke efter Standard för svensk yrkesklassificering.

Nya och ändrade sätt att klassificera yrken medför svårigheter att göra jämförelser mellan resultat från pilotundersökningen 1996 med de senare undersökningarna då det gäller yrke.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Data från undersökningen om funktionshindrades situation på arbetsmarknaden kan användas tillsammans med annan registerstatistik på individnivå.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten från undersökningen presenteras dels som en rapport i serien Information om utbildning och arbetsmarknad (IAM 2005:3), dels på webben (http://www.scb.se/statistik/_publikationer/AA9999_2004K04_BR_AM78ST0503.pdf).

5.2 Presentation

Rapporten innehåller diagram, tabeller och förklarande text

5.3 Dokumentation

Teknisk beskrivning, definitioner av centrala begrepp, yrkesindelning enligt SSYK, frågeformulär och tabellbilaga finns med i rapporten som bilagor. Dessutom ges en engelsk sammanfattning.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Användare kan beställa specialbearbetningar av primärmaterial. Utlämnande av materialet för egen bearbetning kan endast ske efter prövning och i aidentifierad form.

5.5 Upplýsningstjänster

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån (SCB)
Postadress: Box 24 300
104 51 Stockholm
Gatuadress: Karlavägen 100

Kontaktperson 1: Gunilla Ljunggren
Telefon: 08-5069 4584
Telefax: 08-5069 4812
E-post: gunilla.ljunggren@scb.se

Kontaktperson 2: Marie-Louise Jädert Rafstedt
Telefon: 08-5069 4239
Telefax: 08-5069 4812
E-post: marie-louise.jadert@scb.se

Myndighet/organisation: Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)
Postadress: 113 99 Stockholm

Kontaktperson: Lennart Ålund
Telefon: 08-5860 6000 (vx)
Telefax: 08-5860 6508
E-post: lennart.alund@ams.amv.se

2005-11-09